

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Helyben hához hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.
Egyes szám ára 2 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. VERÉB GYULA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Szabadka, IV., Rákóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések árszabály szerint.

Paulsen tanár a szennyirodalomról.

Paulsen, a híres német protestáns egyetemi tanárnak korunk szennyirodalmára vonatkozó helyes megjegyzését akarjuk itt e lap hasábjain megörökíteni. Lássuk tehát, mit ír erre vonatkozólag Paulsen.

„E pestist illetőleg — írja a tudós tanár — nemcsak szellemi, lelki, vallási kincseinkről van szó, hanem a mi népünk létéről avagy nemlétéről. Ez annak a tudományban, művészetben, nevelésben graszszáló naturalizmusnak az eredménye, amely kimart mindent, ami az érzéki ösztönökből az ember kebelében szunnyad, sőt mindazt jogosnak ismeri el, mert hisz az a jel-szava, ez a „természet“, „szabad utat a természetnek.“ Mintha bizony az embernek nem volna szelleme, de még akkor is, ha a tudomány be tudná bizonyítani, hogy az ember nem egyéb, mint egy természetes kifejlődésnek legfelsőbb izülete. Ha a fejlődés elméletnek, amely szerint az ember az állati életből származott, igaza is volna: bárhogyan származott, ő most azzal ami a soron kívül áll, más életet él mint az állatok, szellemi, történelmi életet és ebben van a rendeltetése. Mint eszes lénynek más és magasabb életfeladatai vannak, mintsem az érzéki ösztönöket kielégíteni.“ Így a protestáns Paulsen. Beszélhetnénk-e mi más-kép!?

Es milyen eszközöket ajánl ugyanez a Paulsen? „Mit tegyünk“ kérdi. Ezt feleli: „Az első az, hogy senki ezt a szennyet ne vegye, ne olvassa, a maga körében ne töltsön.“ Ez valódi vágy az index librorum prohibitorum után, a tiltott könyvek jegyzéke után protestáns részről. Majd így folytatja: mi a rendőrség ügytelenségétől való tulzott és liberális aggodalmunkban abba a politikába tévelyedtünk el, hogy hagyjuk a dolgokat menni, ami a mi jövőnket komoly veszélyekkel fenyegeti. Elsősorban kötelességünk a kiskorúakat megóvni a szellemi megmérgezésről, ez az, mit eddig nagyon könnyen vetünk. Mi több erővel és nagyobb lelkiismerettel szolgáljunk a szellemi élet szabadságát és a művészi alkotó erőt, ha láthatóbbá tennők és jobban őriznők a piszokgyártás és szennytermelés elleni határvonalakat. Akik eddig annyira felleptek a „szabadság“ nevében, azoknak a tisztesség érdekében is kel-

lene valamit tenniök. Hát vajjon ez a szennygyártás mestersége nem-e valódi folytonos merénylet a mi felseerdülő ifjuságunk benső „szabadsága“ ellen, mikor ezek az ő piszok mesterségükkel a legaljasabb ösztönök rabszolgáivá teszik őket?“

Rendkívül érdekes és ezt nem lehet eleget hangsúlyozni, hogy ez a protestáns Paulsen és egy más hírneves német protestáns író Förster ugyan nem lelkesedik a nemi fölvilágosításért, attól javulást nem várnak. Ok is a régi egyház régi eszközeit ajánlják.

Az ami itt lényeges, mondja P., az részben az előzetes megóvás, gondos megőrzés, mindenekelőtt a képzelőt kell őrizni, nehogy azt gyalázatos és aljas képzetek megmételtyezzék, a szemérmertességet és tisztesség érzetét kell kifejleszteni, hogy önkénytelenül őrizkedjünk, végre akaratunkat kell megerősíteni, hogy ez a mi szellemi érvünket az érzéki természet és ösztöneivel szemben ellenállóképesse tegye.

Igen, ezek a régi egyház gondolatjai. Sőt hozzáteszi és ez apologetikus értékű nyilatkozat és nagy dicsősége egyházunknak, mert ezt egy kiváló oly nagy tekintély mondja. Így szól: „Tényleg a mi szükséges feladatunk az alsóbb állati ösztönös akaratot a felsőbb szellemi akaratnak alávetni az öngyakorlás és aszkezis eszközeivel. Jogosan hangsúlyozza Förster, hogy a régi egyház elévülhetlen érdemet szerzett magának, amennyiben életünket erkölcsössé és szellemivé tette és ezt főképp azáltal, hogy az akaratot sűrgette és hogy a szentekben az önmegtadadás hőseit nevelte. En nem kételkedem, hogy ma még mindig ebből az örökségből élünk. S valóban az a mi veszedelmünk, hogy ezt az örökségünket könnyelműen felemésztjük és örült elméletekkel pusztítani hagyjuk.“

Jó lesz ezt a nagyszerű protestáns nyilatkozatot leszögezni a mi magyar protestánsaink és zsidó szennyirodalmat pártoló társadalomtudósaink okulására.

A Bácskai Napló-nak

azok a legjobb barátai, akik nemcsak akkor hivatkoznak rá, amikor valamely közleményről van szó, hanem akkor is, amidőn HIRDETÉSEI ALAPJÁN bevásárlásaikat eszközlik.

Gimnáziumunk kath. jellege.

Vasárnapi számunk vezércikkében hangzottunk főgimnáziumunk katolikus jellegét, ennek szükségességét a nevelés terén, s a jogot a katolikus címre, a város lakosságának tulnyomóan katolikus voltából is következettük, sőt kifejeztük azon véleményünket is, hogy a jelenlegi hatóság ezeket a körülményeket nem fogja figyelmen kívül hagyni.

Magam sem aggódom egy pillanattig sem e kérdés sorsa felett; a legjobb reményben élek ezen kérdés helyes megoldását illetőleg, de mert egy városi, vagy mint előszeretettel nevezik ott: községi intézményről van szó, a közösség filléreiből fenntartott iskola forog kérdésben, az államosítás kérdésének felvetése idején, nem lehet beérnünk elvi — bár még olyan magasztos — kijelentésekkel; nem lehet a véletlen plebiscitumra bízni ennek a kérdésnek a megoldását, mert ennek van története. Itt vannak szerzett jogok, melyek tiszteletet parancsolnak, melyek kötelezik az utódokat, mert a magyar törvényhozás — mig az elemi iskolákat illetőleg alkalmat adott a 68-iki törvényhozással a vallásos jelleg fenntartására vagy elejtésére, addig a középiskolát illetőleg sehol ilyen jog vagy alkalom nem adatik senkinek. Ezért tehát az alapítványilag biztosított jelleget senki a világon meg nem változtathatja.

Nem is merte jó negyven éven keresztül egyetlen egy kormány sem megbolygatni ezt a kérdést. Csak az ex-lex kormány vállalkozott arra, hogy az alapítványozással biztosított jellegét megkísérelje törölni.

Hogy az érdeklődők és az intézkedésre hivatottak figyelmét felhívjuk erre a kérdésre, adjuk röviden e kérdés történeti részét.

Egy két századdal ezelőtt országos volt nálunk a törekvés, hogy iskoláinkat, de különösen középiskoláinkat vallásos jellegűeknek alapították őseink. Senki sem ütődött meg azon, hogy a protestánsok maguknak, a görög keletiek maguknak, a piaristák, bencések, jezsuiták stb. katolikusoknak tartottak fenn középiskolákat.

Szabadka városát is úgy is mint mezővárost úgy is mint szab. kir. várost, intézményeinek megalkotásában a keresztény szellem vezette. Tanintézetek szervezésében és vezetésében papjai jártak elől. Katolikusok voltak népiskolái és kigimnáziuma. Ennek természetes következményeképpen, nem csak nem akadályozták a görög keletiek és izraelitákat hitfelekezeti iskoláik fenntartásában de támogatják (Tormássy 228)

A kis gimnáziumot őseink a szent Ferenc rendi atyákra bízták. Midőn a jozephinisztikus zavarok után, melyek pedig a világiásítás, vagy éppen felekezetenítés céljával jártak, középiskoláinkat visszaállítják ismét ugyanazon rendre bízzák annak vezetését, katolikus jellegű pecsétet használnak és Klobusicki érsek engedelmével a gimnáziumban kath. kápolnát állítanak fel. Epeletén a kereszt diszeleg, a kormányhatóságok „katolikus gimnáziumnak“ nevezik. — Beléleletben nem csak a katolikus vallás tan volt mindenkor rendes tantárgy, de a róm. kath. vallástanárok a tanári testületnek

mindenkor rendes tagjai voltak, ha mindjárt nem is foglalkoztak más (profán) tárgyakkal.

Az 1861. évi szeptember 11-12-én tartott városi közgyűlés jegyzőkönyve, midőn a gimnázium kérdéssel foglalkozik; beszél a „létező katolikus gimnáziumról“ a „négy osztályu katolikus gimnáziumról“ a „katolikus gimnázium átalakításáról“ (t. i. főgimnáziummá alakításáról).

Ily szellemű tárgyalásnak eredménye volt a határozat, melyet 1861. évi szeptember 12-én Mukits János polgármester (vezetése) elnöklése mellett 478. sz. b. alatt hozott Szabadka szabad királyi város nagyközönsége.

A határozat ez:

„A nevelés és közoktatás ügye kiváló tárgyat képezvén a közgyűlés gondoskodásának a helybeli nevelési és közoktatási intézetek fennállásának biztosítása tekintetéből határozza:

1. ször a város községi tulajdonához tartozó összes állami kötelezvények jelesen az 1851-iki államkölcsoniek 2000 forint, 1851-iki nemzeti kölcsoniek 100,000 pforint pengő és az urbéri földtelek mentesítések 246650 pengő forint, összesen 348650 forint névszerinti értékben a helybeli katolikus magyar gimnázium s általában a helyben, jelenleg a város patronátusa alatt fennálló iskolák, nevelési s közoktatási intézetek részére alapítványul jelöltnék ki s azok örökös tulajdonába bocsájtatnak.

2. Az érintett intézetek fenntartásának költségei az alapítványul kijelölt államkötelezvények kamataiból lesznek fedezendők, a mennyiben mégis a kamatok azon költségek fedezésére elégségesek nem volnának, a város a netaláni hiányt folyó jövedelméből fedezi.

5. . . határozzatik, hogy a városnak községi tulajdonához tartozó, s a „Szabadka város“ nevére kiállított államkötelezvények „Szabadka város nevelési s közoktatási intézetére“ leendő átírását eszközölni kegyeskedjék“ (a nagyméltóságú magyar királyi helytartó tanács.)

A magyar királyi helytartó tanács a fenti felterjesztésre adott és 1861. november 15-én 55910. szám alatt kelt rendeletében illetve válaszában így szól:

„Szabadka szabad királyi város közönségének . . . felterjesztését melyben az ottani katolikus algimnáziumnak fokozatos módon főgimnáziummá felemelése kéretik örömmel vette . . . és a nagylelkű intézkedéseket dicsérő elismeréssel helyben hagyja . . . és Jámbor Pál Kalocsa érsek — megyei áldozárnak a főgimnázium igazgatójával közakarattal lett megválasztása . . . helyben hagyatik stb.

Midőn tehát Szabadka város kiegészíti gimnáziumát, a szerzetesek általi vezetésről lemond, nem mond le a katolikus jellegéről, de az alapító határozatban gimnáziumát „katolikus magyar“ gimnáziumnak minősíti és katolikus világi pap vezetésére bizza.

Midőn az elemi iskolák elközösítése körül buzgolkodó Frankl István és Hejja igazgatók a gimnázium értesítőjén 1868—1872 a „városi katolikus“ jelzöt használják így ennek jogos voltát igazolják még Frankl és utódja Hejja Endre is. Midőn azonban a 70-es években Jámbor Pál másodszer tér vissza a szabadkai gimnáziumhoz, mint apostata ab ordine, ő mellőzi a katolikus jelzöt, (de nem használja a „községi“ jelzöt sem, jeléül, hogy az a fentartó közönség gondolkodásával ellentétesnek tetszett még Jámbor előtt is.

Jámbornak, mint apostatának igazgatósága sérelme volt a katolikus jellegre nézve, de irodalmi nimbusa és a körülmény, hogy — álitólag — nem apostatalt a fide, Szabadka közönségét visszatartotta az ellene kifejtendő akciótól. Ez az iskola közösítőnek kedvezett kik is Chobot helyettes igazgatósága idején a „községi“ szót kezdik használni a gimnázium címében.

Sulyosabb hiba volt, hogy másvallású sőt nyíltan a hittől apostatált tanárokat választottak a gimnáziumhoz, míg utoljára 1882-ben egy izraelita vallású tanárt is választ a vallás és egyház negligálásával kér-

kedő akkori városi tanács dr. Geréb személyében.

Ez volt a delejes ütés, mely a gimnázium katolicitásának híveit ellentállásra bírta. kik is ezt a jelleggel ellenkező választást a magas kormányhoz megfelebezték!

Az akkori miniszterium megvizsgálta az ügyet és a különben szabályszerűen megválasztott és kifogástalan tanár nem foglalta el állását a szabadkai gimnáziumban.

Ezt csak az intézet „katolicitása“ akadályozta meg. Mert midőn Geréb megválasztásának megerősítése késett, dacára annak, hogy a vele egyidejűleg eszközölt más három választás elintéztetett, a városi közgyűlés interpelláció folytán ismételtlen foglalkozott Geréb ügyével és a kérdés megvizsgálására — illetve az alazítványozó határozat megtekintésére — Varga Károly indítványára a polgármester kéretik meg, ki is kiküldetésben eljárva, a városi közgyűlés napirendre tért a Geréb ügy felett.

Az apostata papok tanárkodását, amit a községi jelleg hívei a katolikus jelleg lerontásának szeretőek minősíteni, nem tekintik annak sem az ellenkezőleg érdekelt 1883-iki tanács, sem a magas kormány.

Az 1886-iki polgármesteri jelentés mintegy az első évek vitáinak leszűrésekép referál a város birtokában levő 25 éves „városi katolikus magyar főgimnáziumról.“

Midőn pedig a gimnáziumnak az állam kezelésébe való átadás eszméje vettetett fel a kormány helyesli az eszmét legfőképpen azért mert ily módon a jellegkérdés is megszűnik. Ugyancsak a jellegkérdés megmentésének tekintetéből kísérlették meg a katolicitás hívei szerzetesek kezére adni át a gimnáziumot, ami csak azért nem sikerült, mert a megkínált szerzetes rendek — rendeik néptelenségére való hivatkozással — a gimnáziumot nem fogadták el.

A szabadkai gimnázium jellegkérdése befejezett tény, a katolikus iskolának itt nyert ügye van, azért, miután az ily tények megmáskosítására a hazai törvény senkinek jogot nem ad, illetéktelen és törvénytelennek tartjuk az exlex kormány idején 129729 1903. szám alatt kelt miniszteri rendeletet mely egy tolvonással gondolta törölhetni egy intézet évszázados jellegét.

Bennünket evvel a törvénytelen, alkotmány ellenes rendlettel szemben eléggé megvigasztalhat az a körülmény, hogy annak a kormánynak nem csak ez a rendelete kerül hatályon kívül.

Szociális felolvasás a legényegyletben.

Tegnap tartotta Anicsics Jenő felolvasását az alkoholizmus szociális hatásáról a legényegylet dísztermében. Csak örömmel állapíthatjuk meg, hogy a keresztény szociálista felolvasások iránt már kezdetben is oly nagy érdeklődés mutatkozik, aminőt csak a vége felé várt a rendezőség.

Kétszáznál többen hallgatták meg az eszmedus, igazságokkal teli, meggyőződés hangján előadott felolvasást. A hallgatóság nagy száma és a feszült érdeklődés, mely a felolvasást kísérte, meggyőző bennünket arról, hogy felolvasásainknak nem sokára még a legényegylet nagyterme is kicsi lesz.

A Jakabok okvetetlenkedtek.

Vagy harminc vörös Jakab is meghallgatta a felolvasást. Mikor azután vége volt, az egyik Jakab vitakozni akart. Ugy látszik megröstellte, hogy Anicsics előadása ellenszenvet keltett az alkohol ellen. Hogy ezen ellenszenvet lerontsa s néhány vörös herberget, három nyolcas kurtakoresmát megtölthessen az alkohol rabjaival, beszélni akart. Mikor felvilágosították a 25—30 vörös fiók Jakabot, hogy nem népgyűlésen, hanem felolvasáson voltak, hát a marseilleist énekelve kivonultak, hogy herbergükjön áldozhassanak az alkohol muukástnyomorító ördögének.

Országgyűlés. Ma elintézték az összes kiegyezési javaslatokat. Ezenkívül a kvótát megállapító tavali királyi döntésre és néhány kereskedelmi szerződésre vonatkozó javaslatot fogadtak el.

A budget és a pénzügyi bizottság. A pénzügyi bizottságnak a költségvetési tárgyalásáról szóló jelentését ma terjesztették a Ház elé.

A jelentés a többi közt konstatálja, hogy a rendes kiadások 134 millióval emelkedtek. A magyar budget különben is emelkedő tendenciót mutat. A rendes bevételek a múlt évben is 19 millióval emelkedtek. Ez a körülmény nagyfokú takarékosagra int. A bizottság kivált a személyi kiadások terén ajánl nagyobb ovatosságot, mert ezek az idén 32 millióval emelkedtek. Nagy az emelkedés a beruházások és az igazgatási kiadások körül is. Így az államvasutak kiadása 35 millió, bevétele 37 millió. Az óriási kiadások közül 12 millió egy kocsipark megvételére kellett, melyel a kereskedelmi miniszter a múlt évi vagyonhiány megszüntetésére tett meg s amiről a költségvetési vita során tesz jelentést és kér utólagos felhatalmazást.

Holnap nincs ülés. A görög-katolikus ünnepe miatt holnap a képviselőház nem tart ülést.

Vidéki pártalakítás. Székelyudvarhely város függetlenségi polgárai vasárnap délután tartott népes gyűlésükön megalakították a 48-as pártot. Elnökké Ugron Akos főispánt választották meg.

H I R E K.

Tájékoztató.

Január 18. A m. á. v. altiszti kör táncvigalma a Pest-szálloda összes termeiben.

Január 19. A katolikus kör bálja a katolikus kör saját helyiségeiben.

Január 25. A függetlenségi kör bálja a Pest-szálloda összes termeiben.

Február 1. A m. á. altisztek és szolgák országos nyugdíjpótló és segélyző egyesülete szabadkai fiókegyesületének táncmulatsága a Hungária dísztermében.

— **Kath. Népszövetség alakuló gyűlése.** A kath. népszövetség, melynek tagjai eddig 120.000-re szaporodtak, folyó 26 án Budapesten alakuló közgyűlést fog tartani,

— **A gyermek-telep bizottság** holnap, kedden délután 4 órakor ülést tart.

— **Ügyvédek közös vacsorája.** A szabadkai ügyvédi kamara tagjai e hó 18-án szomhaton este a Bányás-szálloda külön termében közös vacsorát tartanak. A vidéki tagok ezután hivatnak meg. A résztvevni szándékozó vidéki tagok részvételre vonatkozó óhajukat legkésőbb e hó 15-ig közöljék dr. Veréb Gyula szabadkai ügyvéddel.

— **Eljegyzések.** Lánckor Antal vármegyei tiszteletbeli főjegyző eljegyezte Fehes Erzsébet urasszonyt Bajáról — Nemes-Podhragyi dr. Kozics Zoltán köz- és váltó ügyvéd, szkv. hadnagy Kiskunhalasról eljegyezte Bosnyák János bezdáni községi jegyző és neje Csuhás Mária urasszony leányát, Erzsikét.

— **Nemzeti iskolák és a magyar nyelv.** A királyi tanfelügyelő a folyó hó 4-én megtartott vármegyei közigazgatási bizottsági ülésen bejelentette, hogy az elmúlt hó folyamán a szilbácsi, kölpényi és petrőci ág. ev. a kölpényi, petrőci és bácskereszturi állami ovodát, a görög keleti szerb iskolát, valamint a petrőci községi ovodát látogatta meg. A magyar nyelv tanítása a szilbácsi és petrőci ág. ev. tót és kölpényi görög keleti szerb tannyelvű elemi népis-kolákban a törvényes követelményeknek nem felel meg. Amennyiben ezen állapotokat a tanfelügyelőség a folyó tanévben megtartandó hivatalos vizsgálataival alkalmával

ismételten tapasztalná. azok orvoslása iránt a legszigorubb intézkedéseket fogja megindítani.

— **Csetneki csipkekészítő tanfolyam Zomborban**, a napokban nyílt meg a vármegyeház termében, hol őméltósága Fernbach Károlyné főispánné vezetése alatt előkelőségek eszközlik a tanítást. A csipkekészítést husznál több előkelő családból származó fiatal leányka igyekszik elsajátítani, s már is szép eredményt értek el, és odaadással törekcsenek e speciális magyar iparágat felvirágoztatni.

— **A szentgyörgyi kath. kör közgyűlése.** Vasárnap délután 4 órakor tartotta a szentgyörgyi kath. kör évi rendes közgyűlését a tagok nagy számának részvételével. Az évi jelentés tudomásul vétele és a pénztári felmentvény megadása után elnököknek egyhangulag Vukov Márkót, jegyzőnek Simonyi Bélát, titkárnak Anicsics Jenőt, pénztárnoknak pedig Csovics Györgyöt választották meg.

— **Bál.** A „Szabadkai Gazdakör“ ugy az idén is, mint más előző években meg tartotta bálját a Pest-szálloda termeiben, amelyek a megjelent tánc kedvelők nagy számához szüknek bizonyultak. Ott láttuk a következőket: Dr. Biró Károly, Bezeredy István, Báics Gergely, Birkáss József, Berkes Antal, Birkáss Dániel, dr. Bolics József, dr. Dobó N., dr. Dembitz Lajos, Dulics Márk, Deák István, Dózsai Ferenc, Faltum Antal, Frankl István, Gyelmis Gerő, Gaál Péter, Hervanek Odön, Jakobcsics Lázár, Karácsonyi Árpád, Kovács János, dr. Lipozencsics, Lázár, Lukács István, Lovas Mátyás, Letovác Dezső, Lendvai Ernő, Lendvai András, Lendvai Jeromos, Lebach János, Mamuzsich Félix, dr. Mamuzsich József, Ognyanov Milán, Pecze Ferenc, Regényi Lajos, dr. Regényi Gábor, Rukavina Nándor, Sztantics József, dr. Vojnics Dezső, dr. Vojnics József, stb. urakat.

— **Az inasnevelés terén** szerzett érdemek jutalmazása. Az Országos Iparegyesület, áthatva az inasnevelés messzeható fontosságától, a kézműves ipar rendszeres fejlődése szempontjából elhatározta, hogy az e téren szerzett kiváló érdemeket elismerésben fogja részesíteni. E célra a folyó évre egylet a következő jutalmakat tűzte ki: Egy 300 koronás jutalomdíjat; két 200 koronás jutalomdíjat és három 100 koronás jutalomdíjat. Az első három évben a pályadíjakra csakis a fővárosban lakó kézüparosok pályázhatnak. A pályázatokat 1909. március 1-ig kell az országos iparegyesületnél (Gróf Zichy Jenő-utca 4.) benyújtani. A háromévi kísérlet után az egyesület ezen jutalmazási akcióját ki akarja terjeszteni az egész országra és a vidéki pályázatok sikeréhez képest állapítja meg azután a jutalmazás arányait.

— **A furiák.** M. A. huszonnégy éves gépész az éjszaka kifestett hölgyek tanyáján mulatott. Mulatott addig, míg a nehezen megsérthető hölgyecskék is megsokalták a bizalmaskodást s neki esve a gépésznek, több helyen bevették a fejét. A sebültnek az első segélyt, persze a csatatéren kívül, mentőink nyújtották.

— **Akit játékból fejbelttek.** Kovács Sándor tizenkilenc éves zenész tegnap Kecskés vendéglős udvarosával játszott. Az udvarosnak puská volt a kezében. A nagy gyerekek addig hancuroztak, amíg az udvaros felkapta a puskát, célzott s a vak töltést Kovács Sándor fejébe eresztette. A nagylelkű lantos azonban nem igen neheztelt meg az udvarosra. A saját lábain elment a mentőkhöz, kimosatta, bekötötte a sebeit, s kijelentette, hogy játékból lőtték csak főbe.

— **A jeges meg a csutkás kocsi.** Az egyik kocsin jeget, a másikon csutkát szállítottak Ezen az utóbbin ketten ültek: férfi és nő. Hogy, hogyan, a két kocsi összeütődött, s a jeges kocsi felborította a csutkás kocsit, melyből férfi és nő néhány méternyi távolságra potyanak le a kövezetre, s mindketten oly súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy segítségül mentőinket kellett hívni.

Lilium-tejcrème a legbiztosabban ható, teljesen ártalmatlan anyagból készült arc-crém, ma már minden hölgy használja, a legrövidebb idő alatt megakadályozza a szeplők láthatóságát, a pattanásokat teljesen elszáritja. Este, nappal egyaránt használható. A tejcrém használata előtt az arcot okvetlen a **liliumtejsappannal** mosandó, mely a krém hatását nagyban elősegíti. Ara mindkettőnek **1 kor. 90 fillér.** Kapható: **Ilj. Illés Antal** Vöröskereszt gyógyszerárán Szabadkán, a főposta átellenében. 184-20

SZINHÁZ.

Aranyvirág.

Huszka és Martos operettjét telt ház előtt elevenítették fel szombaton este. Bepórnak és Aranyvirágnak szerelmi története, meg a dallamos, kedves zene, mely azt a hatást teszi az emberre, mintha ringó hullámkon csónakázva hallgatná a nápolyiak dalát, nem vesztette el még vonzóerejét. A közönség sokat kacagott és még többet tapsolt a szereplőknek, kik közül Aradi Aranka vált ki a címszerepben, élénken állítva színre a tüzesvérű Aranyvirágot. Szabó (Beppo) is jól alakított, bár nem a legnagyobb kedvvel. Kicsiny epizód szerepében kitűnő volt Bogdy Zsiga (fogadós) és Szizgethy (tapasztalatlan ifjú), de a többi szereplők is iparkodtak megfelelni feladatuknak és tőlük telhetőleg közreműködtek az est sikerében, jóllehet Déssi (Potyeviev herceg) és Virányi (Harry) nem kaptak egyéniségüknek megfelelő szerepet.

Varázskeringő.

Vasárnap bérletszünetben és telt ház előtt immár nyolcadszor került színre a bécsi szellemű daljáték, melyben különösen B. Szabó Nikije és Mezei Margit Franci alakítása kelt különös figyelmet. Mezei különösen brillirozott a primáskisasszony szerepében, s oly kiváló alakítást mutatott be, melyhez hasonlót ritkán látunk szinpadunkon.

* **A mohácsi szinpartoló egyesület** választmányva 8 pályázóval szemben egyhangulag dr. Farkas igazgatót választotta meg folyó évre szinigazgatónak.

* **Szervezkedés.** Szerényen folyik a szervezkedés a szintársulatnál. Egyes főbb szerepkörökben változás lesz, míg több elsőrendű tagját a társulatnak már szerződés köti a következő időnyre. Ezek: Nagy J. Szizgethy, Markovits, Könyves, Lugosi, Sólyom, Vándori. Nehány taggal még most folynak a tárgyalások.

Műsor:

Kedd: A két Rantzau.
Szerda: Aranyvirág.
Csütörtök: Aranyember.
Péntek: Sevillai borbély, az olasz opera társulat harmadik estélye.
Szombat: Kerülő ut.
Vasárnap délután: Falurossza félhely-árakkal. Este: Varázskeringő.

Krécsi A. Nándor könyvkereskedése elfogadja **előfizetéseket**

minden bel- és külföldi folyóiratokra, napi- és divatlapokra . . . .
az eredeti hirdetett árákon.

REGÉNY.

AZ ANTIKRISZTUS CSODÁJA.

Fordítja: **Körmöczy Ernő.** 25

Csakhogy ujon épült templomot hiába keres Sziciliában, hol most a nép oly nagy szükségét lát. Messze Floridába vagy Argentína kell mennie, ott kevés még a tempiom. Kettőzött szorgalommal faragott a szobron, hogy Donna Eliza semmiben se szenvedjen hiányt, míg ő ott távol, idegen földön gazdagságát gyűjti.

Most már csak valami jelet várt Istentől, hogy elhatározásában megerősítse őt. Aztán meg szörnyű nehezére esett Donna Elizával tudatni tervét. Hogyan, mikép kezdje, mikor tudta, mily fájdalmat okoz majd neki?!

Epen ezen tételődött, mikor Donna Eliza lépett be a boltba. Jókedvűen, vidáman kezdett csevegni, s Gaetanonak nem volt szíve hozzá, hogy elvegye kedvét.

Gaetano nem emlékezett, hogy ily vig hangulatban látta volna őt. Ah! Mióta kitört az inség, úgy éltek nap-nap után, mintha az Aetna valamely sötét barlangját lakták volna.

Azt kérdezte Gaetanótól, miért nem ment fel vele a piacra térzenét hallgatni. Hát épenséggel nem akarja fivérért, Don Ferrantet, látni és élvezni? Hisz eddig legfeljebb csak a boltban találkoztak vele, mikor hálósipka, meg bőrzeke volt rajta. Bizonyára valami mogorva, kapzsi kereskedőnek tartja, ki egyebet sem tesz, csak zsákjait bújja! Oh! A ki Don Ferrantet, mint karmestert nem látta vasárnap, annak fogalma sincs róla, micsoda pompás egy ember ő.

Ma új egyenruhája volt rajta; háromszögletű kalpag, zöld, vörös és fehérszínű tollforgóval; ezüsttel himzett nyakraváló; oldalán aranyrojtos kardkötő, mellén csupa ragyogó paszománt meg cifra sok vitézkötés. Alig, hogy a karmesteri emelvényre lépett, elsímúltak arcának ráncai, s egy fejjel magasabbnak látszott. Szinte szépnek mondhatta von az ember.

Mikor a Cavalleria Rusticana gyönyörű zenéjét vezényelte, úgy tűnt fel, mintha a közellevő nagy házak együtt énekeltek volna velük. Donna Eliza tisztán hallotta, hogy a Geraci palotából bájos hangok zsonganak elő, s az apácaklastrom felől, bár most lakatlan is, csodaszép hymnus hangja tölti be a leget. S mikor szünetet tartottak a zenészek, a széparcú, derék Favara ügyvéd oda lépett Don Ferrantehez, s a piac azon sarkára mutatva, hol az Aetna meg a tenger látszik, így szólt: „Don Ferrante, ön oly magasra ragad minket az ég felé, mint az Aetna, s úgy vezet az örökkévalóság gondolatához, mint a beláthatlan, végtelen tenger.“ Csak ma látta volna Gaetano őt, bizonyára megszerette volna, hejsemerte volna, hogy ez milyen ügyes, bámulatos ember! Mikor letette karmesteri pálcáját, s az ügyvéddel fel és alá járkált, mindenki azt mondta, hogy növésben nem sokat enged annak.

Donna Eliza Sindaco Valtaro nevével a dóm előtti kőpadról élvezte a zenét. S ekkor Signora Valtaro egyszer csak odafordult hozzá: „Donna Eliza, hisz az ön fivére még egészen fiatal ember! Az ötven év meg sem látszik rajta. Bátran vihetne asszonyt a házhoz!“

O erre azt válaszolta, hogy ez volna az ő óhaja is, ezért kéri naponkint az eget. Alig, hogy kiejtette e szavakat, egy gyászruhába öltözött nő jelent meg a téren. Sohasem látott ehhez fogható szomorú alakot. Nem csupán ruhája, kalapja, keztyűje volt fekete, de oly sűrű gyászfátyol fődte arcát, hogy az ember nem is sejthetett alatta fehérszínű arcot. Santissimo Dio! épen olyan volt, mintha egy sötét halotti szemfedtet terített volna magára. Lassan, görnyedten haladt át az úton. Olyan ijesztő volt, hogy azt hittük, kísértetet látunk. (Folyt. köv.)

Hol szerezzük be szükségleteinket!

Képeskönyvek, ifjusági iratok, diszmun-kák, imakönyvek, levélpapírok dobozokban, ír- és rajzszerek legalkalmasabban beszerezhetők

HEUMANN MÓR

.. könyv-, papir- és írószerekkereskedésében .. Szabadkán, főtér, Szentháromsággal szemben.

Szerkesztői üzenet.

T. G. Ludas. Az egyik Káposzta József, a másik Piukovics Jánosnak szól.

Figyelem!

Aki bármi ingó vagy ingatlant eladni vagy bérebe venni szándékozik, valamint

Telefonszám 446. felvenni és adósságokat konvertálni, továbbá magán egyénekről vagy cégekről és vállalatokról

pénzkölcsönt

hiteltudósítást

(Információt)

beszerezni, továbbá tűz-, jég- és élet-

biztosításokat

kötni,

hirdetéseket

hírlapok, folyóiratok és naptárakba feladni,

cimeket

iratni,

fuvarleveleket

díjtöbblet vagy késedelmi kártérítés meg-reklamálása végett felülvizsgálatni kíván és végül

pénzbeszedéseket

(Inkasszót)

behajtani, az forduljon kizárólag:

az Általános Forgalmi és Hiteltudósító intézet

törvényszéki legbejegyzett céghez

VII. kör, Battyhány-utca, a gőzfürdővel szemben,

:: (Tulajdonos: Malusev Sándor.) ::

ahol mindennemű megrendelés és megbízás a legbiztosabban és legszigorubb titoktartás mellett eszközöltetik.

92-117

Abrasits Mihály

épületbádogos Szabadkán.

Készít az épületbádogossághoz tartozó minden munkákat, torony fődéseket, toronytető javítást és festést, kereszt- és gömb-aranyozást, valamint villámhárító felszerelést állvány nélkül.

144-42

A n. é. közönségnek tisztelettel ajánlom

cserépkályha raktáromat,

melyben a legmodernebb, legizlésebb és legdiszesebb de egyszersmind egyszerű kályhák is rendelkezésre állnak a n. é. közönségnek.

Elvállalok teljesen új cserép-kályhák felállítását, régiak átrakását és javítását, valamint minden e szakba vágó munkák lelkiismeretes teljesítését a legjutányosabb árért, legdiszesebb kivitelben.

A n. é. közönség pártfogását kérem

253-10-6

Tisztelettel

Dániel A. József,

kályhás-mester.

Lakás: VI. Harmat-u. 275. Jandek pékkel szemben.

Hangjegyek :: havonként 1 kor. 20 fillérért :: kölcsönöztenek.

Figyelem.

Felhívom a n. é. közönség figyelmét a legnagyobbított

zongora raktáramra.

Előnyös fizetési feltételek. ::

***

Régi zongorákat

becsérélek és ::

zongorákat bér-

beadok. :: ::

*Raktáron tartok elsőrendű bécsi és triezti gyártmányokat, melyeket már 164-27

:: 280 forinttól :: kezdődőleg árusítok.

Özv. Weinberger Lajosné,

Vesselényi-ut, Macskovics-féle ház, a Casinó épületével szemben.

Második kiadás!

Kevés röpirat éri Magyarországon a második kiadást. Ezen kevesek közé tartozik a ::

„SZÓIMÁDÁS.”

című politikai röpirat, mely első kiadásában 120,000 példányban kelt el, s most újabb 15,000 példányban jelent meg. ::

A „Szóimadás” ára 20 fillér.

10 példány 1 korona 80 fillér.

Kapható: kiadóhivatalunkban.

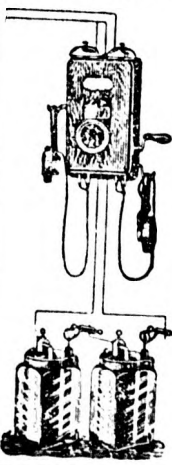
Mielőtt személy vagy jelzőfog Pénzkölcsönért bárhova fordulna, kérjén díjmentesen tájékoztatást: Meller L. Egjed cégtől IX., Lónyay-utca 7. Telefon-Intézetben: 46-31.

Lapkihordó leányok

kiadóhivatalunkban

felvétetnek.

Telefon 369.

GÖRÖG ANDRÁS

villany-, gáz- és vízvezeték-felszerelési műhelye és üzlete Szabadkán, V., Köteles-utca 249. sz. a saját házában.

Hatóságilag engedélyezett kis villanyvilágítási telepek képviselője.

Minden házban alkalmazhatók, egy 16 gyertyafényű villamos izzólámpának óránkénti világítása 1 fillérbe kerül.

Dinamó-gépek, motorok, iv-lámpák szakszerű javítását és jókarban tartását elvállalok.

Szállodai csengőberendezések és telefonok a legújabb rendszer szerint.

Az általam készült munkákért több évi Jótállást vállalok.

Könnyen törleszthető fizetési feltételek.

Költségjegyzék díjmentesen.

* Gyári árak.

Lapunk kiadóhivatalában kapható keresztényszociális röpiratok:

A szociáldemokrácia. Képek a szociáldemokrata szentek életéből. Irta: dr. Nagy János. Kitünően mutatja be azokat a képeket, melyeket a vezér urak rajzoltak egymásról. 1 darab 6 fillér, 10 darab 50 fillér, 100 darab 4 korona.

A keresztény szocializmusról.

Irta: Benyács István. Ara 60 fillér.

Mit kell tudnunk. Irta Szalánczy A. Kérdésekben és feleletekben adja a szocializmus elemi ismereteit és részletes utasítást egyletalakításhoz. Ara 10 fillér.

Le az álarccal. Irta Haller István. Kérdés- és feleletformában letárgyalja az összes szociáldemokrata hazugságokat, vezéreiknek saját szavait idézve. Ara 20 fillér.

Korunk sebe és a nyomor vámszedői. Irta Huszár Károly. A szociáldemokrata program rövid, csattanós cáfolata és a szociáldemokrata vezérek leleplezése. Ara 30 fill.

Zsidóméreg. Irta Huszár Károly. A Talmud népies ismertetése eredeti idézetekkel. Ara 30 fillér.

HIRDETÉSEKET

árszabályzat szerint felvesz a kiadóhivatal

— SZABADKÁN, Rákóczi-utca 20. sz. —

és

— FILOY JENŐ —

papirkereskedő

Damjanich-utca 106. sz.